

Fælles Sprog III

Guide til helbredstilstande

Version 1.6

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Helbredstilstande	5
1. Funktionsniveau	5
Problemer med personlig pleje	5
Problemer med daglige aktiviteter	5
2. Bevægeapparat	5
Problemer med mobilitet og bevægelse	5
3. Ernæring	6
Problemer med væskeindtag	6
Problemer med fødeindtag	6
Uhensigtsmæssig vægtændring	6
Problemer med overvægt	6
Problemer med undervægt	7
4. Hud og slimhinder	7
Problemer med kirurgisk sår	7
Problemer med diabetisk sår	7
Problemer med cancersår	7
Problemer med tryksår	7
Problemer med arterielt sår	7
Problemer med venøst sår	7
Problemer med blandingssår	8
Problemer med traumesår	8
Andre problemer med hud og slimhinder	8
5. Kommunikation	8
Problemer med kommunikation	8
6. Psykosociale forhold	9
Problemer med socialt samvær	9
Emotionelle problemer	9

Problemer med misbrug.....	9
Mentale problemer	9
7. Respiration og cirkulation.....	10
Respirationsproblemer	10
Cirkulationsproblemer	10
8. Seksualitet.....	10
Problemer med seksualitet	10
9. Smerter og sanseindtryk.....	10
Akutte smerter.....	10
Periodevise smerter.....	10
Kroniske smerter.....	11
Problemer med synssans	11
Problemer med lugtesans.....	11
Problemer med hørelse	11
Problemer med smagssans	11
Problemer med følesans.....	11
10. Søvn og hvile	12
Døgnrytmeproblemer	12
Søvnproblemer.....	12
11. Viden og udvikling	12
Problemer med hukommelse.....	12
Problemer med sygdomsindsigt.....	12
Problemer med indsigt i behandlingsformål	13
Kognitive problemer	13
12. Udskillelse af affaldsstoffer.....	13
Problemer med vandladning.....	13
Problemer med urininkontinens.....	13
Problemer med afføringsinkontinens.....	14
Problemer med mave og tarm	14

Indledning

Guiden beskriver de enkelte helbredstilstande og hvordan de korrekt dokumenteres.

I tabellen er der indsat eksempler på vurdering fx typiske kendetegn, observationer, symptomer, reaktioner og risici ved helbredstilstanden. Eksemplerne kan anvendes som inspiration til den **korte** og præcise fritext, der skal beskrive, hvordan tilstanden kommer til udtryk. Den forventede tilstand fastlægges på baggrund af vurderingen.

Eksemplerne er ikke udtømmende.

Tilstandsområder mærket "***" sendes med i indlæggelsesrapporten fra kommunen til sygehuset.

Helbredstilstande

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
<i>Tilstande grupperet efter de 12 sygeplejefaglige problemområder</i>	<i>Eksempler på kort og præcis vurdering af, hvordan problemet kommer til udtryk</i>
1. Funktionsniveau	
Problemer med personlig pleje Vælges når borger har problemer med at varetage personlig pleje som følge af sygdom, skade eller handicap, og hvor kompleksiteten eller en kritisk situation kræver et særligt kompetenceniveau hos personalet, eller ved brug for støtte til kropspleje, af- og påklædning og/eller toiletbesøg	Fx besvær med at varetage den daglige hygiejne, herunder kropspleje og toiletbesøg, som følge af andet helbredsproblem
Problemer med daglige aktiviteter Vælges når borgeren har problemer med at varetage daglige aktiviteter, og hvor kompleksiteten eller en kritisk situation kræver et særligt kompetenceniveau hos personalet. Fx behov for hjælp til koordinering og planlægning af daglige aktiviteter ved tab af fysisk-, mental- og social funktionsevne, eller ved brug for anden støtte til planlægning og koordinering af dagligdagen.	Fx manglende overblik og initiativ.
2. Bevægeapparat**	
Problemer med mobilitet og bevægelse Vælges når borgeren har problemer med bevægelses-forstyrrelser og problemer med at bevæge sig, forflytte sig, ændre kropsstilling eller ved inaktivitet som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller ved brug for anden støtte til at ændre kropsstilling, forflytning og/eller at bevæge sig omkring. Fx borgere med Parkinsons sygdom og essentiel tremor.	Fx tremor, bevægelseshæmning, ufrivillige bevægelser, muskelstivhed, lammelser, spasticitet, ledstivhed, styringsbesvær eller nedsat muskelstyrke. Immobilitet, kontrakturer, svimmelhed, faldtendens, balanceproblemer.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
3. Ernæring**	
Problemer med væskeindtag Vælges når borgeren har problemer med at indtage en korrekt mængde væske som følge af sygdom eller behandling, fx bivirkning af medicin, hvor der er risiko for dehydrering eller overhydrering, eller ved brug for anden støtte til væskeindtag.	Fx synkeproblemer, fejlsynkning, nedsat eller øget tørst, kvalme og opkast, træthed, forvirring og konfusion, svimmelhed, nedsat hudturgor.
Problemer med fødeindtag Vælges når borgeren har problemer med at indtage eller optage ernæring og vitaminer/mineraler eller ved ernæringsbetingede stofskifteproblematikker som følge af sygdom eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med dysfagi eller korttarmssyndrom, eller andre der modtager ernæring enten parenteral eller via sonde, eller ved brug for anden støtte til fødeindtag. Tilstanden vælges også ved borgere med diabetes.	Fx tygge-/synkeproblemer, fejlsynkning, kvalme eller opkast, problemer med at optage eller indtage ernæring, vitaminer og mineraler. Hvis borgeren har diabetes, beskrives de symptomer borgeren har ved for hypo- eller hyperglykæmi. Hypoglykæmi – fx træthed, øget svedtendens, sitren/rysten, bleghed, svimmelhed, koncentrationsbesvær, ændret adfærd. Hyperglykæmi – fx øget tørst og vandladning, mundtørhed, hudkløe, kvalme, træthed, vægttab.
Uhensigtsmæssig vægtændring Vælges når borgeren har problemer med pludselig vægtændring som følge af sygdom eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at håndtere uplanlagt vægtændring.	Pludseligt vægttab eller vægtøgning.
Problemer med overvægt Vælges når borgeren har problemer med overvægt som følge af sygdom eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at håndtere overvægt.	Fx højt BMI, vægtstigning, øget appetit, overspisning.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
Problemer med undervægt Vælges når borgeren har problemer med vægttab og undervægt som følge af sygdom eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at håndtere undervægt.	Fx lavt BMI, vægttab, småtpisende, manglende appetit, kvalme og/eller opkast, tygge-/synkeproblemer som følge af dårlig tandstatus, træthed, mangel på energi, koncentrationsbesvær.
4. Hud og slimhinder**	
Problemer med kirurgisk sår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af et kirurgisk indgreb efter en operation, eller brug for anden støtte til behandling af kirurgisk sår.	Beskriv sårets placering, størrelse, udseende samt evt. gener såret medfører for borgeren. Fx sårbund, sårkant, sekretion og omkringliggende hud.
Problemer med diabetisk sår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som en senkomplikation til diabetes, eller brug for anden støtte til behandling af diabetisk sår.	
Problemer med cancersår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af cancer og metastaser, eller brug for anden støtte til behandling af cancersår.	
Problemer med tryksår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af tryk og/eller shear, eller brug for anden støtte til behandling af tryksår.	
Problemer med arterielt sår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af nedsat arteriel blodtilførsel, eller brug for anden støtte til behandling af arterielt sår.	
Problemer med venøst sår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af venøs insufficiens, typisk manglende funktion af veneklapperne, eller brug for anden støtte til behandling af venøst sår.	

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
Problemer med blandingssår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af arteriel og venøs insufficiens, typisk en forværring af et venøst sår, eller brug for anden støtte til behandling af blandingssår.	
Problemer med traumesår Vælges når borgeren har problemer med sår, der er opstået som følge af traumer på hårdt væv og/eller bløddele. Fx efter fald eller anden ulykke, snitsår, hudafskrabninger, brandsår, ætsninger eller forfrysninger, eller brug for anden støtte til behandling af traumesår.	
Andre problemer med hud og slimhinder Vælges når borgeren har problemer med hud og slimhinder som ikke er sår. Fx borgere der har svampeinfektion, fnat eller MRSA, eller brug for anden støtte til behandling af hud- og slimhindeproblemer som ikke er sår.	Beskriv problemets placering, størrelse, udseende samt de evt. gener det medfører hos borgeren. Fx kløe, kradsemærker, udslet, skællende hud, rødme, eksem, ændringer i hudens farve, hvide belægninger, hudløshed, blå mærker, ødemer.
5. Kommunikation^{★★}	
Problemer med kommunikation Vælges når borgeren har problemer med at tale, forstå, skrive, stave og læse som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med en svær hjerneskade og/eller nedsat bevidsthedsniveau, eller brug for anden støtte til kommunikation.	Fx nedsat evne til at formulere behov og oplevelser verbalt eller nonverbalt. Nedsat evne til at anvende kropssprog, gøre sig forståelig, kommunikere og/eller forstå andres kommunikation. Ekspressiv afasi, impressiv afasi, dysartri. Nedsat orienteringsevne eller nedsat bevidsthed.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
6. Psykosociale forhold**	
Problemer med socialt samvær Vælges når borgeren har problemer med at håndtere socialt samvær, overholde sociale normer, interagere med andre eller etablere og opretholde relationer, eller brug for anden støtte til at fungere socialt	Fx indadvendt og menneskesky, trækker sig fra socialt samvær, udad reagerende eller grænseoverskridende adfærd.
Emotionelle problemer Vælges når borgeren har problemer med at håndtere følelser i forbindelse med kronisk sygdom, skade eller i forbindelse med livsbegivenheder, eller brug for anden støtte til at håndtere følelser.	Fx vedvarende tristhed, sorg, savn, tomhed, apati, rastløshed, smerte, vrede, angst, uro, affekt, aggressivitet, lettelse, stress.
Problemer med misbrug Vælges når borgeren har problemer med vedvarende og skadelig brug af medicin, alkohol eller stoffer, der medfører legemlige, psykiske eller sociale problemer, eller brug for anden støtte til at håndtere misbrugsproblemer.	Fx abstinenser, rysten, svedeture, hovedpine, indre uro, tankemylder, fysiske smerter, selvdestruktiv adfærd, humørsvingninger, nedsat egenomsorg.
Mentale problemer Vælges når borgeren har problemer med psykiske eller psykiatriske symptomer som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med depression, bipolar lidelse, psykose, spiseforstyrrelse eller skizofreni, eller brug for anden støtte til at håndtere psykiske og psykiatriske symptomer	Fx tankeforstyrrelser, tvangstanker, tvangshandlinger, paranoia, forbier, koncentrationsbesvær, isolation, tristhed, apati, manglende impuls kontrol.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
7. Respiration og cirkulation**	
Respirationsproblemer Vælges når borgeren har respirationsproblemer som følge af sygdom eller skade. Fx borgere med KOL, astma, lungebetændelse, trakeostomi, eller brug for anden støtte til håndtering af vejtrækningsproblemer.	Fx dyspnø, takypnø eller apnø. Forlænget ekspir, fløjtende, rallende, hvæsende vejtrækning. Stridor. Nedsat eller manglende hostekraft. Hoste. Sejt, skummende, løst eller purulent ekspektorat. Cyanose, nedsat saturation.
Cirkulationsproblemer Vælges når borgeren har cirkulationsproblemer som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med hjerte-kar-problemer, pacemaker, i AK-behandling, eller brug for støtte til håndtering af cardio-vaskulære problemer.	Fx hudmarmorering, bleg, kold, klam eller kølig hud. Feber, ødemer, cyanose, træthed, svimmelhed. Hypertension, hypotension, bradycardi, takycardi,
8. Seksualitet**	
Problemer med seksualitet Vælges når borgeren har problemer ift. seksualitet som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, brug for anden støtte til seksuel aktivitet.	Fx nedsat, manglende eller øget seksuel lyst, erektionssvigt, impotens, samlejesmerter, samlivsforstyrrelser.
9. Smerter og sanseindtryk**	
Akutte smerter Vælges når borgeren har problemer med smerter karakteriseret ved, at de er pludseligt indsættende og af kort varighed som følge af sygdom eller skade, eller brug for anden støtte til at håndtere akutte smerter.	Beskriv hvordan smerten kommer til udtryk, styrke og udløsende faktorer. Fx dunkende, skærende, brændende, murrende, kolik, jagende, strammende.
Periodevise smerter Vælges når borgeren har problemer med smerter som forekommer af og til som følge af sygdom eller skade, eller brug for anden støtte til at håndtere periodevise smerter.	

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
Kroniske smerter Vælges når borgeren har problemer med smerter som har varet i mere end 6 måneder som følge af sygdom eller skade, eller brug for anden støtte til at håndtere kroniske smerter.	
Problemer med synssans Vælges når borgeren har problemer med synssans som følge af sygdom eller skade. Fx borgere med grøn stær, grå stær eller øjeninfektion, eller brug for anden støtte til at kompensere for ændret synssans.	Fx nedsat syn eller blindhed. Gradvist aftagende syn, aftagende perifert syn, blændes nemt af lys, aftagende farvesyn. Infektion hvor der ses rødme, svien, kløe, irritation, sekret/pus i øjet.
Problemer med lugtesans Vælges når borgeren har problemer med lugtesans som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at kompensere for ændret lugtesans.	Fx manglende lugtesans, ændret lugtesans.
Problemer med hørelse Vælges når borgeren har problemer med hørelse som følge af sygdom eller skade, eller brug for anden støtte til at kompensere for ændret høresans.	Fx trykken for øret, smerter, kløe, svimmelhed, gener af ørevoks, susen eller ringen for ørene. Gener ved baggrundsstøj, problemer med at høre dørklokke eller telefon.
Problemer med smagssans Vælges når borgeren har problemer med smagssans som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at kompensere for ændret smagssans.	Fx ændret eller manglende smagsoplevelse.
Problemer med følesans Vælges når borgeren har problemer med følesans som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med nedsat følesans grundet diabetisk neuropati, eller brug for anden støtte til at kompensere for ændret følesans.	Fx snurrende, prikkende, sviende eller brændende fornemmelser i fingre og tæer, følelsen af at gå på vat, hyperfølsom hud, smerte ved let berøring, nedsat/ændret følesans i huden.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
10. Søvn og hvile**	
Døgnrytmeproblemer Vælges når borgeren har problemer med forstyrrelse af søvn og hvile som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at håndtere for manglende evne til at adskille dag og nat.	Fx problemer med at fastholde døgnets rytme, sover om dagen, vågner og er urolig om natten, udmattet, træt i perioder, irritabel, mangler energi.
Søvnproblemer Vælges når borgeren har søvnproblemer som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med narkolepsi, eller brug for anden støtte til at kompensere for dårlig søvnkvalitet.	Fx indsovningsbesvær, vågner om natten, afbrudt søvn, vågner tidligt, mareridt, livagtige eller ubehagelige drømme. Træt, udmattet, mangler energi.
11. Viden og udvikling**	
Problemer med hukommelse Vælges når borgeren har problemer med hukommelsen som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med demenssygdomme, eller brug for anden støtte til at huske, genkende og anvende tidligere erfaringer.	Fx glemsomhed, forvirring vedrørende tid og sted, vanskelighed med at finde ting, genkende og anvende tidligere erfaringer.
Problemer med sygdomsindsigt Vælges når borgeren har problemer med egenomsorg og håndtering af egen sundhed, sygdom eller symptomer. Fx borgere der har tydelig føling ved diabetes, men ikke reagerer, eller borgere med demenssygdomme, der nægter at have problemer i dagligdagen, eller brug for anden støtte til at indse manglende evne til egenomsorg.	Fx afviser at være syg, afviser at have helbredsproblemer, manglende egenomsorg, overvurderer egne evner, uforstående over for andres oplevelse af helbredsforandringer, ser ikke behov og vil ikke give samtykke til videregivelse af helbredsoplysninger.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
Problemer med indsigthedsformål Vælges når borgeren har problemer med at forstå formålet med behandlingen. Fx borgere med kroniske eller tilbagevendende sygdom, hvor behandling eller forebyggende behandling afsluttes uhensigtsmæssigt. Borgere med manglende evne til at give informeret samtykke til en behandling, eller brug for anden støtte til at forstå hensigt med behandling (compliance).	Fx manglende forståelse for formålet med behandling, manglende compliance i forhold til at gennemføre behandlingen.
Kognitive problemer Vælges når borgeren har kognitive problemer som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med neglect eller delir, eller brug for anden støtte til logisk tænkning, tilegnelse af viden, overblik, planlægning og organisering.	Fx manglende evne til abstrakt tænkning, adfærdsregulering, tilegnelse af viden, overblik, koordinering, svigtende dømmekraft, desorienteret, urolig, udad reagerende adfærd.
12. Udskillelse af affaldsstoffer**	
Problemer med vandladning Vælges når borgeren har problemer med vandladning som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere der er i dialysebehandling eller borgere med nefrostomi, urostomi, topkateter eller kateter à demeure, eller brug for anden støtte til at håndtere vandladningsproblemer, der ikke er inkontinens.	Fx svien og smerter ved vandladning, grumset og ildelugtende urin, blod i urinen, feber, hyppig vandladning, lændesmerter, slap stråle, natlig vandladning, tømningsproblemer, efterdryp, hyppige men små urinmængder.
Problemer med urininkontinens Vælges når borgeren har problemer med stressinkontinens, tranginkontinens, blandingsinkontinens eller falsk inkontinens som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at håndtere urininkontinens.	Fx sivende urin, urinlækage ved host og nys, efterdryp, manglende blærekontrol.

Helbredstilstand	Eksempler på vurdering
Problemer med afføringsinkontinens Vælges når borgeren har problemer med afføringsinkontinens som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin, eller brug for anden støtte til at håndtere afføringsproblemer/ styre afføring.	Fx problemer med at holde på eller styre afføring eller tarmluft.
Problemer med mave og tarm Vælges når borgeren har problemer med mave og tarm som følge af sygdom, skade eller behandling, fx bivirkning af medicin. Fx borgere med ileostomi, colostomi og sygdomme i lever, galdeveje eller hæmorider, eller brug for anden støtte til at håndtere fordøjelsesproblemer.	Fx smerter ved afføring, misfarvet og ildelugtende afføring, blødning og rifter ved endetarmen, diarre, obstipation, trykkende fornemmelse i endetarmen, oppustethed, mavesmerter, nedsat appetit, kvalme, opkast.